

Juridische splitsing: aansprakelijkheid ex artikel 2:334t BW

Inleiding

De regeling betreffende splitsingen, die is gebaseerd op de zesde richtlijn van de Europese Gemeenschappen inzake het vennootschapsrecht (hierna: de Richtlijn), is op 1 februari 1998 in onze wetgeving geïntroduceerd. De Richtlijn ziet echter alleen op de zuivere splitsing, terwijl de Nederlandse wetgever ook de afsplitsing heeft geregeld. De regeling betreffende splitsing is opgenomen in de artikelen 2:334a e.v. BW.

Zuivere splitsing is de rechtshandeling waarbij het vermogen van een rechtspersoon die bij de splitsing ophoudt te bestaan, onder algemene titel overeenkomstig de aan de akte van splitsing gehechte beschrijving wordt verkregen door twee of meer verkrijgende rechtspersonen.

Afsplitsing is de rechtshandeling waarbij het vermogen of een deel daarvan van een rechtspersoon die bij de splitsing niet ophoudt te bestaan, onder algemene titel overeenkomstig de aan de akte van splitsing gehechte beschrijving wordt verkregen door één of meer andere rechtspersonen waarvan er ten minste één overeenkomstig het bepaalde in afdeling 4 of 5 van titel 7 Boek 2 BW lidmaatschapsrechten of aandelen in zijn kapitaal toekent aan de leden of aan aandeelhouders van de splitsende rechtspersoon of waarvan er ten minste één bij de splitsing door de splitsende rechtspersoon wordt opgericht.

De twee vormen van splitsing hebben gemeen dat onder algemene titel vermogen overgaat. Bij een (af)splitsing

worden de vermogensbestanddelen (volgens de MvT moet dit worden opgevat in de betekenis van samenstel van activa en passiva; ook schulden kunnen dus deel uitmaken van het vermogen dat bij een splitsing overgaat; hetzelfde geldt voor rechtsverhoudingen) van de splitsende rechtspersoon verdeeld over de verkrijgende rechtspersonen danwel worden zij behouden door de splitsende rechtspersoon. Het instrument van de juridische splitsing maakt het dus mogelijk om het gehele vermogen of een gedeelte van het vermogen van een rechtspersoon over te laten gaan op één of meer bestaande dan wel in het kader van de splitsing op te richten vennootschappen zonder dat de desbetreffende activa moeten worden overgedragen of dat passiva moeten worden overgenomen.

Crediteuren

De verhaalsmogelijkheden van de crediteuren kunnen in verband met het voorafgaande afnemen. Stel de situatie waarin de oorspronkelijke debiteur X een aantal vermogensbestanddelen, waaronder een schuld aan crediteur A, afsplitst naar een nieuwe entiteit Y. Crediteur A wordt dan geconfronteerd met de nieuwe debiteur Y, die slechts een gedeelte van het vermogen van de oorspronkelijke gesplitste debiteur X bezit, dat kon dienen tot verhaal van zijn vorderingen.

De wet bevat een samenstel van waarborgen dat tot gevolg heeft dat crediteuren door een splitsing niet worden geschaad. Een van deze waarborgen is het pakket regels dat aangeeft in welke mate de bij de splitsing betrokken rechtspersonen aansprakelijk blijven voor verplichtingen van de splitsende rechtspersoon (art. 2:334t BW).

Probleemstelling

In het navolgende zal ik ingaan op de aansprakelijkheid ex artikel 2:334t BW, gezien in samenhang met de bepalingen inzake hoofdelijke verbondenheid van Boek 6 BW, en in het bijzonder op de vraag of lid 4 van artikel 2:334t BW ook van toepassing is op de ondeelbare verbintenissen genoemd in lid 2 van dit artikel.

Artikel 2:334t BW

De hoofdregel is te vinden in lid 1 van artikel 2:334t BW. Alle bij de splitsing betrokken rechtspersonen zijn aansprakelijk tot nakoming van de verbintenissen van de gesplitste rechtspersoon ten tijde van de splitsing (dat wil zeggen op het moment dat de splitsing van kracht wordt, een dag na het verlijden van de splitsingsakte, zie art. 2:334n lid 1 BW). Het gaat om alle schulden uit rechtsverhoudingen die op het moment van splitsing al

bestaan, hoewel deze nog niet opeisbaar hoeven te zijn. Het gaat niet om schulden uit toekomstige vorderingen die nog niet zijn ontstaan (NEV, TK 1996-1997, 24 702, nr. 6, p. 10).

De rechtspersoon waarop de verbintenis is overgegaan, of, indien de verbintenis niet op een verkrijgende rechtspersoon is overgegaan, de voortbestaande gesplitste rechtspersoon, is primair aansprakelijk voor de nakoming van de verbintenis. Pas indien die rechtspersoon tekortschiet in de nakoming van de verbintenis, zijn de overige aansprakelijke rechtspersonen tot nakoming gehouden, aldus artikel 2:334t lid 4 BW. De bedoelde aansprakelijkheid is dus een subsidiaire. Artikel 2:334t BW maakt voor de aansprakelijkheid een onderscheid tussen ondeelbare en deelbare verbintenissen (genoemd in lid 2 respectievelijk lid 3) van de splitsende rechtspersoon, welk onderscheid is ontleend aan de algemene bepalingen omtrent hoofdelijke verbondenheid van Boek 6 BW.

Een *ondeelbare* verbintenis zal naar haar aard – en in overeenstemming met artikel 2:334j BW – overgaan op één verkrijgende rechtspersoon of achterblijven bij de voortbestaande gesplitste rechtspersoon. In het geval van ondeelbare verbintenissen zijn alle verkrijgende rechtspersonen (ook de bij de splitsing opgerichte rechtspersonen) en de voortbestaande gesplitste rechtspersoon elk voor het geheel aansprakelijk. Er is sprake van ondeelbaarheid als de verbintenis tot onderwerp heeft de levering of een daad die in de uitvoering niet vatbaar is voor lichamelijke of juridische verdeling. De verplichting tot overdracht van een vorderingsrecht zal bijvoorbeeld ondeelbaar zijn, indien het recht geeft op levering van een onroerend goed.

In geval van *deelbare* verbintenissen is de verkrijgende rechtspersoon waarop de verbintenis is overgegaan of, zo de verbintenis niet op een verkrijgende rechtspersoon is overgegaan, de voortbestaande gesplitste rechtspersoon voor het geheel aansprakelijk; voor elke andere rechtspersoon is de aansprakelijkheid beperkt tot aan de waarde van het vermogen dat hij bij de splitsing heeft verkregen of behouden. Een verbintenis is deelbaar, indien de prestatie die verplicht is, voor verdeling vatbaar is. Het gevolg van de deelbaarheid is dat elk van de schuldenaren zich kan bevrijden door zijn aandeel te voldoen. De verbintenis wordt dan gesplitst of opgelost in evenveel verbintenissen als er schuldenaren zijn. Deelbaar is de prestatie die het voorwerp is van een verbintenis om te doen, die kan worden verdeeld in een aantal prestaties die alleen kwantitatief van het geheel ver-

schillen, bijvoorbeeld de prestatie bij de verbintenis om gedurende een aantal uren arbeid te verrichten.

Uit de wet vloeit voort dat de leden 3 en 4, welke beperkingen geven op de hoofdregel van lid 1, voorgaan op deze hoofdregel.

Lid 5 verklaart dat de aansprakelijkheid die artikel 2:334t BW in het leven roept, hoewel zij in het geval van lid 3 geen aansprakelijkheid van allen voor het geheel is of behoeft te zijn, wordt beheerst door de regels omtrent hoofdelijke verbondenheid. Er is sprake van pluraliteit van schuldenaren. Dat betekent onder meer dat een schuldeiser recht heeft op nakoming voor het geheel van ieder van de rechtspersonen/schuldenaren en dat nakoming van de een, de ander jegens de schuldeiser bevrijdt. De schuldeiser heeft jegens iedere schuldenaar recht op nakoming van het geheel (art. 6:7 lid 1 BW). Nakoming door een van de schuldenaren bevrijdt niet alleen hemzelf, maar ook zijn medeschuldenaren (art. 6:7 lid 2 BW).

De hoofdelijke schuldenaren dienen zich jegens elkaar te gedragen overeenkomstig de eisen van redelijkheid en billijkheid (art. 6:8 jo. 6:2 BW). Ieder van de schuldenaren behoeft slechts het gedeelte van de schuld te dragen, dat hem in de interne verhouding aangaat. Voor de grootte van de aandelen valt geen algemene regel te geven. Als de wet en de omstandigheden geen ander uitsluitel bieden, is iedere schuldenaar voor een gelijk deel draagplichtig. Indien een schuldenaar – intern bezien – te veel betaalt, kan hij het te veel betaalde van zijn mededebiteuren vorderen, maximaal tot het bedrag van ieders draagplicht. De wet verschaft hiertoe de middelen van regres en subrogatie. Blijkt verhaal op een van de medeschuldenaren onmogelijk, dan wordt het onverhaalbaar gebleken gedeelte naar evenredigheid van ieders draagplicht over de andere schuldenaren omgeslagen (art. 6:13 lid 1 BW). Artikel 6:13 lid 2 BW geeft aan dat wanneer de schuld geheel of gedeeltelijk gedelgd werd ten laste van een hoofdelijk schuldenaar die de schuld zelf niet aanging, en blijkt dat op geen van de medeschuldenaren wie de schuld wel aanging verhaal mogelijk was, dan wordt het onverhaalbaar gebleken deel over alle medeschuldenaren wie de schuld niet aanging, omgeslagen naar evenredigheid van de bedragen waarvoor ieder op het tijdstip van de delging van de schuld jegens de schuldeiser aansprakelijk was.

Hoewel lid 5 bepaalt dat de aansprakelijkheid beheerst wordt door de regels omtrent hoofdelijke verbondenheid, geeft lid 4 een verweer in de zin dat de medeaansprakelijke rechtspersoon, dat wil zeggen de rechtspersoon

die de verbintenis niet direct aangaat, pas tot nakoming kan worden aangesproken nadat de meest betrokken rechtspersoon in de nakoming is tekortgeschoten (de eerder besproken subsidiaire aansprakelijkheid). Het voorgaande betekent dat een rechtspersoon die de verbintenis niet direct aangaat, als verweer kan aanvoeren dat de wederpartij de eerste aansprakelijke rechtspersoon niet voldoende aan de nakoming heeft gehouden. Ik ben, onder andere met F.K. Buijn en M. van Olffen (*Splitsing van ondernemingen*, Den Haag 1998), van mening dat lid 4 zowel op de ondeelbare (lid 2) als op de deelbare (lid 3) verbintenissen van toepassing is. Ik ben het dan ook niet eens met A.F.M. Dorresteyn (*Juridische splitsing van vennootschappen, actualia ondernemingsrecht*, Deventer 1998, p. 74), die zegt dat lid 4 niet voor de ondeelbare verbintenissen geldt. Voor deze ondeelbare verbintenissen geldt volgens hem dat de verkrijgende rechtspersonen en de voortbestaande gesplitste rechtspersoon elk voor het geheel aansprakelijk zijn (de hoofdelijkheid vloeit dus uit de *wet* (in casu lid 2) voort). Wanneer lid 4 niet van toepassing zou zijn op de ondeelbare verbintenissen, zou dit betekenen dat andere rechtspersonen dan de rechtspersoon waarop de verbintenis is overgegaan of, zo de verbintenis niet op een verkrijgende rechtspersoon is overgegaan, dan de voortbestaande gesplitste rechtspersoon, tot nakoming gehouden zijn zonder dat de bedoelde rechtspersoon die de verbintenis in de eerste plaats aangaat, in de nakoming van de verbintenis is tekortgeschoten.

Stel dat BV X een deel van haar vermogen afsplitst naar twee nieuw op te richten vennootschappen, BV Y en BV Z. BV X heeft een (ondeelbare) verbintenis met A, waarbij BV X een onroerend goed moet leveren aan A. Deze verplichting gaat over op BV Y. BV Y komt niet na. Op basis van lid 2 zijn BV X, BV Y en BV Z elk voor het geheel aansprakelijk. Uit lid 4 volgt naar mijn mening dat BV X en BV Z niet tot nakoming zijn gehouden voordat BV Y in de nakoming van de verbintenis is tekortgeschoten.

Zou lid 4 niet van toepassing zijn op deze ondeelbare verbintenis, dan zou de door mij ongewenst geachte situatie ontstaan dat A zowel BV X, BV Y als BV Z tot nakoming kan houden, zonder dat BV Y tekort is geschoten. Naar mijn mening geldt zowel voor BV X als voor BV Z slechts een subsidiaire aansprakelijkheid.

De mening van Dorresteyn heeft tot resultaat dat crediteuren meer verhaalsmogelijkheden zouden hebben dan zij voor de splitsing hadden, hetgeen naar mijn mening niet de bedoeling is van deze regelgeving. In mijn ogen

---

vloeit ook uit lid 3 (welke bepaling in lijn is met art. 12 van de Richtlijn) impliciet voort dat de wetgever niet bedoeld heeft een crediteur van de splitsende vennootschap meer rechten toe te kennen dan hij had voor de splitsing, nu het tweede deel van dit lid aangeeft dat de aansprakelijkheid (de subsidiaire, aldus lid 4) voor deelbare verbintenissen voor elke *andere* rechtspersoon beperkt is tot de waarde van het vermogen dat hij bij de splitsing heeft verkregen of behouden.

Ook voor lid 3 geldt dat de bepalingen betreffende hoofdelijke verbondenheid van overeenkomstige toepassing zijn. Voor de deelbare verbintenissen moet deze bepaling zo worden opgevat dat het subsidiaire karakter van de aansprakelijkheid wel moet worden gerespecteerd. Een schuldeiser kan bovendien niet de nakoming van een verbintenis voor het geheel vorderen, indien daardoor de aansprakelijkheid boven het maximum van artikel 2:334t lid 3 BW zou uitkomen. Lid 5 slaat hier dan ook niet zozeer op de hoofdelijkheid, maar met name op de bijdrageplicht en het kostenverhaal.

Conclusie

Op grond van het voorafgaande ben ik van mening dat artikel 2:334t lid 4 BW zowel op de deelbare als op de ondeelbare verbintenissen van toepassing is. De positie van de bestaande crediteuren is, gezien vanuit de ‘artikel 2:334t BW-problematiek’, door de wetgever voldoende gewaarborgd en behoeft niet verder te worden versterkt door lid 4 niet van toepassing te laten zijn op lid 2.

*Mr. E.H.V. Dahmen
Stibbe*